

Betreft: Aanvraag tot machtiging voor het meedelen van persoonsgegevens van landbouwers door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) aan het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) in het kader van een onderzoek naar huisvestingssystemen van leghennen.

I. ELEMENTEN VAN DE AANVRAAG

A. WETTELIJKE, DECRETALE EN REGLEMENTAIRE GRONDSLAGEN

1. De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna: "de VTC");
2. Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid de artikelen 8 en 11;
3. Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 betreffende de veiligheidsconsulenten;
4. Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVP");
5. Gelet op het Koninklijk besluit van 13 februari 2001 ter uitvoering van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (hierna "KB van 13 februari 2001");

B. VERLOOP VAN het ONDERZOEK

6. Gelet op de aanvraag van VLM enerzijds en ALV anderzijds, ontvangen per brief op 16 juli 2013 en in gewijzigde vorm opnieuw ingediend per mail op respectievelijk 6 en 4 september 2013;
7. Gelet op de evaluatie van de beveiliging van VLM, ontvangen 2 mei 2011 (als bijlage bij het dossier VTC/13/2011) en de evaluatie van de beveiliging van ALV ontvangen op ontvangen op 15 maart 2012 (als bijlage bij het dossier VTC/07/2012);
8. Gelet op de bijkomende informatie opgevraagd bij en bezorgd door VLM en ILVO bij diverse mails;
9. Gelet op de bespreking van het dossier op de vergadering van de VTC van 11 september 2013;
10. Beslist op 11 september 2013, na beraadslaging, als volgt:

II. ONDERWERP EN CONTEXT VAN DE AANVRAAG

11. Het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) is een intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid. Het ILVO behoort als wetenschappelijke instelling tot het beleidsdomein Landbouw en Visserij van de Vlaamse Overheid.
12. Het ILVO vraagt een machtiging voor de mededeling door VLM van de contactgegevens van Vlaamse legghouders met meer dan 350 leghennen. De gevraagde gegevens zullen door de eenheid Dier gebruikt worden voor een enquête onder legghouders in Vlaanderen, welke gericht zal zijn op de verschillende huisvestingssystemen die in bedrijf zijn. Dit naar aanleiding van het verbod op klassieke batterijkooien sinds 1 januari 2012.
13. Deze gegevens worden opgevraagd bij VLM, en niet bij bijv. ALV, omdat VLM informatie heeft aangaande dieraantallen. Dit is van belang omdat het ILVO alleen de gegevens van legghouders met meer dan 350 dieren nodig heeft.

III. ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG

A. ONTVANKELIJKHEID

14. Het betreft de contactgegevens van de landbouwers. In casu betreft het dus een latere verwerking van gegevens die informatie bevatten omtrent een geïdentificeerde natuurlijke persoon. Deze gegevens kunnen dus als persoonsgegevens in de zin van artikel 1, §1, WVP, gekwalificeerd worden.

15. Aangezien deze persoonsgegevens op een geautomatiseerde wijze worden verwerkt, is de WVP van toepassing¹.

16. Overeenkomstig artikel 8, eerste lid, van het e-govdecreet vereist elke elektronische mededeling van persoonsgegevens door een instantie² een machtiging van de VTC, tenzij de elektronische mededeling van gegevens al onderworpen is aan een machtiging van een ander sectoraal comité, opgericht binnen de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer.

17. De persoonsgegevens worden opgevraagd bij de VLM.

De VLM is opgericht bij het decreet van 21 december 1988 als een burgerlijke vennootschap op aandelen onder de vorm van een naamloze vennootschap. Door het kaderdecreet bestuurlijk beleid van 18 juli 2003 bestuurlijk beleid is de VLM een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap binnen het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie. De VLM is dus een instantie vermeld in artikel 4, §1, 2°, decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur, en vallen onder het toepassingsgebied van artikel 8 van het e-govdecreet.

18. De VTC is derhalve bevoegd om voorliggende machtigingsaanvraag te behandelen.

¹ Art. 3, §1 WVP

² Het begrip 'instantie' wordt gedefinieerd in artikel 2, 10°, van het decreet als: "een instantie, vermeld in artikel 4, §1, van het decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur".

Art. 4. § 1. Dit decreet is van toepassing op de volgende instanties :

1° het Vlaams Parlement en de eraan verbonden instellingen;

2° de diensten, instellingen en rechtspersonen die afhangen van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest;

3° de gemeenten en de districten;

4° de provincies;

5° de andere gemeentelijke en provinciale instellingen, met inbegrip van de verenigingen zonder winstoogmerk waarin één of meer gemeenten of de provincies minstens de helft van de stemmen in één van de beheersorganen heeft of de helft van de financiering voor haar rekening neemt;

6° de verenigingen van provincies en gemeenten, bedoeld in de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales, en de samenwerkingsvormen zoals geregeld in het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking;

7° de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, hierna O.C.M.W.'s te noemen, en de verenigingen, bedoeld in hoofdstuk 12 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende O.C.M.W.'s;

8° de polders, bedoeld in de wet van 3 juni 1957 betreffende de polders, en de wateringeng, bedoeld in de wet van 5 juli 1956 betreffende de wateringeng;

9° de kerkfabrieken en de instellingen die belast zijn met het beheer van de temporalieën van de erkende erediensten;

10° alle andere instanties binnen het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap.

B. TEN GRONDE

B.1. FINALITEITSBEGINSEL

19. Artikel 4, §1, 1°, WVP, stelt dat iedere verwerking van persoonsgegevens eerlijk en rechtmatig moet zijn. Dit houdt in dat iedere gegevensverwerking dient te gebeuren op een transparante wijze en mits naleving van het recht. Overeenkomstig artikel 4, §1, 2°, WVP, dienen persoonsgegevens voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden te worden verkregen en mogen zij niet verder worden verwerkt op een wijze die, rekening houdende met alle relevante factoren, met name de redelijke verwachtingen van de betrokkene en met de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, onverenigbaar is met die doeleinden. De VTC onderzoekt hierna de verschillende aspecten van dit finaliteitsbeginsel.

Oorspronkelijk doeleinde van de gegevensverwerking:

20. De landbouwers die 2 ha of meer grond bewerken of teelten op een oppervlakte groeimedium van 50 are of meer of waarvan de dieren in hun mest op jaarbasis meer dan 300 kg P2O5 produceren zijn aangifteplichtig (dieren, gronden, kunstmestgebruik en opslag van dierlijke mest) en dienen zich te identificeren.

De wettelijke basis voor de oorspronkelijke gegevensverwerking is de volgende: de door en met VLM uitgewisselde gegevens worden opgevraagd in uitvoering van het mestdecreet en zijn uitvoeringsbesluit.

Doeleinde van de verdere verwerking:

11. Het ILVO is opgericht bij besluit van de Vlaamse Regering van 9 december 2005 (Belgisch Staatsblad van 7 februari 2006).

21. Artikel 2 van het oprichtingsbesluit van het ILVO bepaalt de missie van het ILVO: 'het uitvoeren en coördineren van beleidsonderbouwend wetenschappelijk onderzoek en de daaraan verbonden dienstverlening met het oog op een duurzame landbouw en visserij in economisch, ecologisch, sociaal en maatschappelijk perspectief. Steunend op wetenschappelijke disciplines, zal het ILVO daarvoor de kennis opbouwen die nodig is voor de verbetering van producten en productiemethoden, voor de bewaking van de kwaliteit en de veiligheid van de eindproducten en voor de verbetering van beleidsinstrumenten als basis van sectorontwikkeling en agrarisch plattelandsbeleid. Het ILVO zal het beleid, de sectoren en de maatschappij daarover regelmatig informeren.'

22. Artikel 3 § 1, van het oprichtingsbesluit bepaalt de taken van het ILVO:
1° het conceptualiseren, initiëren en uitvoeren van multidisciplinair wetenschappelijk onderzoek en het verwerven van wetenschappelijke kennis, afhankelijk van beleidsbehoeften en -vragen alsook het onderhouden van de nodige contacten hiervoor met de overheid, de sector en de maatschappij;

- 2° het vertalen van de verworven inzichten naar het beleid;
- 3° het aanbieden van dienstverlening, op basis van de wetenschappelijke expertise, of het meewerken met andere instanties voor basisonderzoek, toegepast onderzoek of demonstratieonderzoek, voor zover die onderzoeken passen in het beleid van de overheid;
- 4° het aanbieden van diensten en producten aan de overheid en de derden voor zover dat past binnen de missie en de beheersovereenkomst;
- 5° het meewerken aan de vorming en de opleiding van organisaties die aan voorlichting en ontwikkeling doen, in het bijzonder de Vlaamse overheidsdiensten;
- 6° het opbouwen van kennis en de verspreiding ervan, onder meer door middel van wetenschappelijke publicaties, onderzoeksrapportering en voordrachten en het aanreiken van de nodige documentatie voor de overheid, de sector en de maatschappij;
- 7° het toekennen van doctoraatsbeurzen;
- 8° het verlenen van wetenschappelijke medewerking aan internationale, federale en gewestelijke initiatieven om de overheden in staat te stellen hun engagementen en verplichtingen in dat verband na te komen;
- 9° het meewerken aan het opstellen van offertes voor onderzoek door derden;
- 10° het verwerven en beheren van kapitaal, personeel, roerende en onroerende goederen die aangewend kunnen worden voor de verwezenlijking van de missie en de taken, vermeld in dit besluit.

23. Het concrete doeleinde is volgens de aanvraag het volgende:

Een aantal jaar geleden is er door het ILVO en de Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling (ADLO) van Landbouw en Visserij (L&V) een bevraging gedaan onder legghouders om de stand van zaken m.b.t. de omschakeling naar alternatieve huisvestingssystemen (gezien het verbod op de klassieke batterijkooi sinds 2012) te documenteren. Destijds is de volledige populatie van legghouders bevraged, zodat deze bevindingen als representatief kunnen beschouwd worden. De enquêtes uit het verleden (niet alleen i.v.m. verbod op batterijkooien, maar ook i.v.m. groepshuisvesting en castratie bij varkens) hebben steeds zeer waardevolle info opgeleverd.

24. Gezien de laatste bevraging van legghouders (zie bijlage bij het dossier) dateert van 2010-2011 en gezien de grondige verschuivingen ten gevolge van het verbod op batterijkooien, zijn deze data ondertussen achterhaald. Momenteel is niet bekend welke huisvestingssystemen er precies in bedrijf zijn in Vlaanderen, waarom legghouders voor een bepaald systeem kiezen, en hoe ze staan t.o.v. andere systemen. De bedoeling is om opnieuw een bevraging te doen van alle op dit moment actieve legghouders in Vlaanderen met minimum 350 legghennen.

25. De aanvragers hebben aangegeven dat voor deze aanvraag de bijhorende enquête geen persoonlijkheidsvragenlijsten meer bevat zodat de bezwaren van de VTC daaromtrent vervallen.

26. De VTC is van oordeel dat de doeleinden in randnummer 23 en 24 welbepaald en uitdrukkelijk omschreven zijn in de zin van artikel 4, §1, 2°, WVP.

27. Aangaande de vereiste van verenigbaarheid met het oorspronkelijk doeleinde, wijst de VTC erop dat de geplande verwerkingen, bestaan uit latere verwerkingen van gegevens die oorspronkelijk voor andere doeleinden werden verwerkt. De rechtmatigheid van deze latere verwerkingen is aldus afhankelijk van hun verenigbaarheid met de oorspronkelijke verwerking.

28. Overeenkomstig artikel 4, §1, 2°, WVP, mogen persoonsgegevens immers niet verder worden verwerkt op een wijze die, rekening houdende met alle relevante factoren, met name de redelijke verwachtingen van de betrokkene en met de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, onverenigbaar is met die doeleinden.

29. Artikel 4, § 1, 2°, in fine, WVP, bepaalt het volgende: "Onder de voorwaarden vastgesteld door de Koning (...) wordt verdere verwerking van gegevens voor historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden niet als onverenigbaar beschouwd." Aan deze regel werd uitvoering gegeven in het KB van 13 februari 2001.

30. De VTC is van oordeel dat de doeleinden waarvoor het ILVO de persoonsgegevens vraagt, kunnen worden beschouwd als statistisch³ of een wetenschappelijk⁴ onderzoek en dat de latere verwerking van gegevens VLM conform de voorwaarden van Hoofdstuk II van het KB van 13 februari 2001 dient te verlopen.

31. Krachtens het KB van 13 februari 2001 dient een latere verwerking van persoonsgegevens voor wetenschappelijke of statistische doeleinden in principe met anonieme gegevens te gebeuren. Indien dit niet mogelijk blijkt om de doeleinden te verwezenlijken, kan met gecodeerde gegevens worden gewerkt. Indien ook dit niet mogelijk blijkt, kan gebruik worden gemaakt van niet-gecodeerde gegevens⁵.

32. De VTC neemt er kennis van dat de aanvrager stelt niet met volledig geanonimiseerde gegevens te kunnen werken omdat de enquêtes ten eerste verstuurd moeten worden, en ten tweede moet bijgehouden kunnen worden welke bedrijven de enquête retourneren, zodat de andere bedrijven (telefonisch) opgevolgd kunnen worden om dit alsnog te doen. Wel is het mogelijk dat één persoon binnen het ILVO de gegevens codeert, zodat er daarna met bedrijfs-IDs gewerkt kan worden.

³ Statistisch onderzoek strekt ertoe samenvattende en representatieve gegevens te bekomen en kennis te verwerven over grotere gehelen zoals de toestand van een bevolkingsgroep of van een massaverschijnsel. De verwerkingen voor statistische doeleinden hebben gewoonlijk tot doel:

- algemene informatieverstrekking;
- hulp bij planning en besluitvorming;
- de wetenschap dienen.

(Cf. Verslag aan de Koning van het koninklijk besluit van 13 februari 2001, p. 7845).

⁴ Wetenschappelijk onderzoek strekt ertoe wetmatigheden, gedragsregels en oorzakelijke verbanden vast te stellen die alle personen op wie zij betrekking hebben, overstijgen. Aldus is het erop gericht globale verschijnselen te omschrijven. De term 'wetenschappelijk onderzoek' verwijst zowel naar het doel als naar de methode van het onderzoek.

⁵ Artikelen 3 tot en met 5 van het KB van 13 februari 2001.

B.2. PROPORTIONALITEITSBEGINSEL

B.2.1. Aard van de gegevens

33. Overeenkomstig artikel 4, §1, 3°, WVP, moeten persoonsgegevens toereikend, terzake dienend en niet overmatig zijn, uitgaande van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of waarvoor zij verder worden verwerkt.

34. De mededeling van de volgende gegevens van alle leghenhouders in Vlaanderen met meer dan 350 leghennen wordt gevraagd:

Naam
Adres straat huisnummer postcode plaats
Telefoonnummer (vast en evt. mobiel)
Emailadres

35. Het minimum van 350 leghennen is gekozen omdat de wetgeving (Council Directive 1999/74/EC) alleen geldt voor deze bedrijven.

36. Deze gegevens zijn nodig om alle leghenhouders individueel op te kunnen volgen, alsook om de enquêtes te kunnen adresseren (ze worden per post verstuurd). Het emailadres kan eventueel gebruikt worden om leghenhouders te contacteren betreffende de enquête; eventueel om de enquête te versturen, alsook om later de opvolging uit te voeren.

37. De huidige werkwijze is de volgende:

Er is momenteel geen structurele uitwisseling van de gevraagde gegevens.

38. Op basis van de hierboven geanalyseerde elementen kunnen de gegevens worden beschouwd als relevant, evenredig en niet buitensporig voor de doeleinden vermeld in randnummer 23 e.v.

B.2.2. Bewaringstermijn van de gegevens

39. Artikel 4, §1, 5°, WVP voorziet dat persoonsgegevens niet langer mogen worden bewaard dan noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of verder worden verwerkt.

40. Men vraagt een bewaartermijn van 5 jaar.

Zo zijn voor een eventuele volgende enquête ook de gegevens van de dan inmiddels gestopte landbouwers nog beschikbaar. Het is namelijk nuttig om te weten waarom legghouders stoppen met hun bedrijf.

41. De VTC kan akkoord gaan met deze bewaartermijn. De VTC wijst er op dat de gegevens moeten vernietigd worden na de bewaartermijn.

B.2.3. Frequentie van de toegang

42. De gegevens worden éénmalig opgevraagd:

De bevraging is momenteel interessant om uit te voeren i.v.m. het verbod op klassieke batterijkooien van 1 januari 2012.

43. De VTC kan akkoord gaan met de gevraagde frequentie.

B.2.4. Duur van de machtiging

44. De duur zoals gevraagd kan vertaald worden als voor de duur van het onderzoek.

45. De VTC gaat akkoord met deze duur.

B.2.5. Bestemmingen en/of derden waaraan gegevens worden meegedeeld

46. Men vraagt de mededeling van de gegevens aan volgende interne gebruikers.

- het afdelingshoofd dierenwelzijn, een wetenschappelijk attaché, een statisticus, een beursstudent, een student van de Hogeschool Gent;

- eveneens toegang tot de data hebben: de wetenschappelijk attaché, verantwoordelijke Sectie Data & Modellen en de medewerkers van de ICT-ILVO o.l.v. de ICT-coördinator en de veiligheidsconsulent.

47. Als de antwoorden op de enquête binnen komen per post of via de online enquête, zullen deze gecodeerd zijn (ieder bedrijf krijgt een bedrijfs ID), door middel van een uniek nummer bovenaan de enquête (wat ook online ingevuld moet worden). Hierdoor is bij de verwerking en analyse niet zichtbaar welke gegevens van welk bedrijf zijn. Dit zal worden gedaan door een wetenschappelijk attaché. Echter, om de antwoorden op de enquête te verzamelen zullen de legghouders die niet binnen twee weken per post of online antwoorden, ook telefonisch gecontacteerd worden, en in dat geval zijn de contactgegevens natuurlijk nodig. Het telefonisch contact zal vooral uitgevoerd worden door de vermelde student, en eventueel dezelfde wetenschappelijke attaché.

48. Alle betrokkenen hebben een vertrouwelijkheidsovereenkomst getekend.

49. Volgens de begeleidende brief bij de enquête zullen de uitkomsten gebundeld worden en zullen o.a. ter beschikking gesteld worden op de website van het Instituut voor Landbouw en Visserij Onderzoek (ILVO, www.ilvo.vlaanderen.be) en de vakpers. Gegevens van individuele bedrijven zullen niet bekend worden gemaakt, en de gegevens zullen niet aan derden worden doorgegeven. Bij het publiceren van de resultaten zullen nooit gegevens van individuele bedrijven bekend gemaakt worden. Zie in bijlage het artikel wat naar aanleiding van de vorige enquête geschreven is. Hierin is te zien dat er enkel gegevens op het niveau van bijv. huisvestingssysteem naar buiten worden gebracht. Geaggregeerde data van minder dan vijf bedrijven worden in ieder geval ook niet naar buiten gebracht.

B.3. TRANSPARANTIEBEGINSEL

(artikelen 4, §1, 1°, en 9 tot 15bis, WVP)

50. Indien de verantwoordelijke voor de verwerking de gegevens niet rechtstreeks bij de betrokkene heeft verkregen, kan evenwel op deze informatieverplichting een uitzondering worden gemaakt indien de registratie of de verstrekking van de persoonsgegevens verricht wordt met het oog op de toepassing van een bepaling voorgeschreven door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie. Op grond van artikel 9, §2, 2e lid, b), WVP is in een dergelijke situatie een vrijstelling van informatieplicht van kracht. Deze vrijstelling neemt echter niet weg dat de VTC er zich kan van vergewissen of er passende waarborgen worden voorzien voor de bescherming van de rechten van de betrokkenen.

51. In een begeleidende brief waarin ook de enquête wordt toegelicht, zal worden vermeld dat de contactgegevens zijn verkregen via de VLM, na machtiging van de Vlaamse Toezichtcommissie.

B.4. EXTERNE VERWERKERS EN DIENSTENINTEGRATOREN

52. VLM noch ILVO werken met externe verwerkers voor deze gegevensstroom.

53. De VTC herinnert er aan dat ingeval er toch sprake zou zijn van onderaanneming, de privacywet aan iedere verantwoordelijke voor de verwerking oplegt om zijn relatie met externe verwerker te omkaderen met een overeenkomst die voldoet aan de voorschriften van artikel 16, §1, WVP.

B.5. BEVEILIGING

54. De VTC wijst de verantwoordelijke voor de verwerking op de verplichtingen van artikel 16 WVP en op de richtsnoeren informatieveiligheid⁶.

55. De overdracht aan ILVO zal gebeuren via een versleutelde CD-rom per post (paswoord wordt per email overgemaakt).

56. De VLM heeft een veiligheidsconsulent die geregistreerd is bij het sectoraal comité van het Rijksregister. Het informatieveiligheidsbeleid van de VLM werd door de VTC onderzocht naar aanleiding van de beraadslaging VTC nr. 13/2011.

57. Het ILVO beschikt over een schriftelijk veiligheidsbeleid. Het ILVO heeft een nieuwe informatieveiligheidsconsulent aangesteld na voorwaardelijk positief advies van de VTC.

IV. BESLUIT

58. De VTC **machtigt** VLM om de gevraagde persoonsgegevens mee te delen aan het ILVO, voor de doeleinden vermeld in randnummer 23 e.v. onder de voorwaarden vermeld in deze machtiging.

Voor de voorzitter, afwezig
Frank Robben

⁶ http://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/richtsnoeren_informatiebeveiliging_0.pdf